

Islands, Grønlands og Dansk-Vestindiens Befolkning.

Efter den af det statistiske Bureau nylig offentliggjorte Beretning om Folketællingen paa Island d. 1. Oktober 1880 taltes der denne Dag paa Island

i Sønder-Amt.....	26,503 Msk.
- Vester-Amt	18,226 —
- Nord- og Øster-Amt...	27,716 —
paa hele Island	72,445 Msk.

Ved de tidligere Folketællinger taltes

i 1801	47,240 Msk.
- 1840	57,094 —
- 1860	66,987 —
- 1870	69,763 —
- 1880	72,445 —

I 1880 var altsaa Befolkningen 3,8 pCt. talrigere end i 1870, medens der i 1870 taltes 4,1 pCt. flere end i 1860. Den relative Befolkningstilvæxt har saaledes i de sidste 20 Aar været mellem $\frac{1}{2}$ og $\frac{1}{3}$ af, hvad den i samme Tidsrum var i Danmark (og overhovedet i Evropa, nemlig c. 10 pCt. i hvert Decennium). I Aarhundredets første 40 Aar voxede Islands Befolkning med omtrent 21 pCt.; i de derefter følgende 40 Aar (1840 til 1880) med henved 27 pCt.

Islands, Grønlands og Dansk-Vestindiens Befolkning.

Efter den af det statistiske Bureau nylig offentliggjorte Beretning om Folketællingen paa Island d. 1. Oktober 1880 taltes der denne Dag paa Island

i Sønder-Amt.....	26,503 Msk.
- Vester-Amt	18,226 —
- Nord- og Øster-Amt...	27,716 —
paa hele Island	72,445 Msk.

Ved de tidligere Folketællinger taltes

i 1801	47,240 Msk.
- 1840	57,094 —
- 1860	66,987 —
- 1870	69,763 —
- 1880	72,445 —

I 1880 var altsaa Befolkningen 3,8 pCt. talrigere end i 1870, medens der i 1870 taltes 4,1 pCt. flere end i 1860. Den relative Befolkningstilvæxt har saaledes i de sidste 20 Aar været mellem $\frac{1}{2}$ og $\frac{1}{3}$ af, hvad den i samme Tidsrum var i Danmark (og overhovedet i Evropa, nemlig c. 10 pCt. i hvert Decennium). I Aarhundredets første 40 Aar voxede Islands Befolkning med omtrent 21 pCt.; i de derefter følgende 40 Aar (1840 til 1880) med henved 27 pCt.

Islands Størrelse er:

	beboede □ Mil	ubeboede □ Mil	tils. □ Mil
Sønder-Amt.....	192	453	645
Vester-Amt	148	150	298
Nord- og Øster-Amt	424	500	924
hele Island	764	1103	1867

Paa 1 □ Mil beboet Land levede der da i 1880

i Sønder-Amt.....	138 Msk.
- Vester-Amt.....	123 —
- Nord- og Øster-Amt	65 —
paa hele Island	95 Msk.

I Sammenligning med de foregaaende Tællinger viser det sig, at Befolkningen navnlig er taget til i Sønder-Amt, hvorimod den i de sidste tyve Aar næsten slet ikke er voxet i Nord- og Øster-Amt. Betragter man Syslerne særskilt, ser man, at Befolkningen er tættest i de Sysler, hvor de bedste Fiskepladser findes. Saaledes er Vestmanneyja Syssel i Sønder-Amt, der bestaar af 1 beboet og 13 mindre ubeboede Øer, og som kun udgjør 1 Sogn, tættest befolket (nemlig 1857 Msk. pr. □ Mil), og derefter, ligeledes i Sønder-Amt, Gullbringu og Kjósar Syssel, med Reykjavik Kjøbstad (358 Msk. pr. □ M.), samt i Vester-Amt Isafjorðar Syssel, inkl. Isafjörður Kjøbstad (157 Msk. pr. □ M.). Tyndest befolkede ere derimod Þingeyjar og Norðurmúla Sysler i Nord- og Øster-Amtet (henholdsvis 40 og 38 Msk. pr. □ M.), hvis Befolkning næsten udelukkende lever af Jordbrug.

Gjennemsnittsstørrelsen for en islandsk Familie (Husstand) er 7,4, — et usædvanligt højt Tal, der forklares ved, at der ved Jordbruget efter de stedlige For-

hold maa holdes mange Tjenestefolk, hvoraf ikke faa ere gifte.

Vilde man beregne Folkemængden for 1880 paa den Maade, at man til Folketallet af 1870 lagde Difference mellem de i 1870—80 Fødte og Døde (24,093 Fødte \div 18,137 Døde = 5956 flere Fødte), vilde den saaledes beregnede Folkemængde blive 3274 Individer talrigere end den Folkemængde, der virkelig taltes. Folketællingens Resultat kommer dog Sandheden nærmest. Medens der nemlig i 1870—80 kun er indvandret meget faa Personer til Island, er der i dette Tiaar ndvandret særdeles mange (i de tre Aar 1878—80 alene 741 Udvandrere); og andre Grunde til hin Difference mellem den beregnede og den talte Folkemængde kunne have været medvirkende.

Der findes paa Island for hvert 1000 Mænd 1121 Kvinder. De absolute Tal vare

34,150 Mænd
38,295 Kvinder.

Endog i de yngste Aldersklasser var Kvindekjønnen tildels i Majoritet.

Aldersklasse-Fordelingen var saaledes:

	af 1000 Mænd	af 1000 Kvinder	af 1000 Individer
Under 20 Aar	451	406	427
20—60 Aar	490	512	501
over 60 Aar	59	82	71

Med Hensyn til de ægteskabelige Forhold anføre vi følgende. Af hvert 1000 af Mandkjøn over 20 Aar og af hvert 1000 af Kvindekjøn ligeledes over 20 Aar var i 1880

	Md.	Kv.
Ugifte.....	436	441
Gifte.....	483	398
Enkemænd (resp. Enker)	73	152
Fraskilte.....	9	8

Promille-Tallet af Ugifte er i Aarhundredets Løb steget meget betydeligt, især for Mændenes Vedkommende, nemlig fra 300 i 1801 til 436 i 1880, noget mindre for Kvindernes Vedkommende, nemlig fra 366 i 1801 til 441 i 1880. Aftagende Ægteskabsfrekvens.

Blandt Næringsvejene indtage Jordbrugs- (Færd) og Sønæring de to første Pladser. Af 1000 Mennesker levede nemlig

af Jordbrug.....	732
- Søn.....	120

Derimod ere de industrielle og handlende Klasser kun lidet talrige: Af 1000 Mennesker levede

af Industri.....	21
af Handel.....	18

Dertil kom saa 19 p. Mille Daglejere, 24 p. M. gejstlige Embedsmænd og Lærere, 8 p. M. civile Embedsmænd og Betjente, 9 p. M. Pensionister og Kapitalister, 34 p. M. Almissenydende, Resten forskjellig og ubestemt Næring.

Af Befolkningen paa Island var i 1880 i alt 71 Personer fødte udenfor Landet, nemlig 69 i Danmark, 1 i Sverig og 1 i Preussen.

Der opgaves i 1880 at være paa Island 1 Methodist, 1 Katholik, 4 Unitarier, 3 Mormoner, 3 Personer uden opgiven Trosbekjendelse, — forøvrigt udelukkende Medlemmer af den evangelisk-lutherske Kirke.

Der findes paa Island tre Kjøbstæder: Reykjavik, Akureyri og Isafjord, — Kjøbstæder henholdsvis siden 1786 og 1862 og 1866. Folkemængden i disse Byer var

	Reykjavik	Akureyri	Isafjord
1801....	307	—	—
1840...	890	—	—
1860....	1444	—	—
1870....	2024	314	275
1880....	2567	545	518

Ogsaa i Grønland afholdtes Folketællingen d. 1. Oktober 1880. Den Dag levede der i Grønland:

i Nordgrønland	}	Evropæere.....	78
		Indfødte.....	4263
i Sydgrønland	}	Evropæere.....	202
		Indfødte.....	5457
Tils...			10,000

I 1870 havde man talt 9825, i 1860 9880. Tilvæksten (kun i Nordgrønland) har saaledes været meget ubetydelig i de sidste tyve Aar. Derimod har den siden 1840 (8128 Indv.) været ret anselig.

Den Koloni, der har den største Befolkning, er Julianehaab (2308); derefter kommer Egedesminde (1016), Sukkertoppen (955), Godthaab (946), Omenak (922), Frederikshaab med Ivigtut (865), Upernavik (761), Holstensborg (585), Kristianshaab (503), Ritenbenk (494), Jakobshavn (432) og Logen Godhavn (213). Ev-

ropæerne leve især i Frederikshaab med Ivigtut (113), i Julianehaab (41) og i Godthaab (32). I hver af de øvrige Kolonier lever der kun fra 5 til 15 Evropæere.

Paa de herrnhutiske Missionspladser Lichtenau og Frederiksdal (under Kolonien Julianehaab) samt Lichtenfels og Ny Herrnhut (under Kolonien Godthaab) levede ialt 1528, hvilket er adskilligt færre end i 1870 og 1860.

I Tiaaret 1861—70 fødtes der i Grønland 3347 og døde 3375 Individier eller 28 flere, end der fødtes. I Nordgrønland var der et Fødselsoverskud paa 254, i Sydgrønland derimod et Overskud af Dødsfald paa 282. I Tiaaret 1871—80 fødtes 3689 og døde 3555, altsaa et Fødselsoverskud paa 134. Atter i dette Tiaar døde der i Sydgrønland adskilligt flere end der fødtes, nemlig 97, medens der i Nordgrønland fødtes 231 flere end der døde.

Kvindekjønnets Overvægt over Mandkjønnet er i Grønland stærkt fremtrædende. Medens der i 1880 i Danmark for 1000 Mænd fandtes 1035 Kvinder, paa Færøerne 1050 og paa Island 1121, taltes der for 1000 indfødte Grønlændere endog 1154 indfødte Grønlænderinder (nemlig 4513 Grønlændere og 5207 Grønlænderinder). Det er dog egenlig kun i Sydgrønland, at den kvindelige Majoritet er saa stærkt fremtrædende. Dette kan hænge sammen dermed, at den mandlige Befolkning i Sydgrønland i sit Erhverv næsten udelukkende (og langt mere end den nordgrønlandske) er henvist til den farlige Fangst fra Kajak, der i Sydgrønland aarlig kræver mange Menneskeliv. I hvert af de to Tiaar 1861—70 og 1871—80 have saaledes c. 200 indfødte

Mænd i Sydgrønland — mod mellem 50 og 60 i Nordgrønland — tilsat Livet ved dette Erhverv. Det er navnlig i de høje Aldersklasser, at Kvindekjønnets Overtal er paafaldende stort: for 1000 indfødte Grønlændere under 20 Aar, mellem 20 og 40, mellem 40 og 60 og over 60 taltes af Grønlænderinder henholdsvis 1007, 1191, 1568 og 2258. Det er de forholdsvis mange Dødsfald blandt Mændene, der fremkalder disse Forhold. Tallene paa fødte Drengene og fødte Piger afvige i det Hele ikke stærkt fra hinanden.

Den store Dødelighed mellem de voxne Mænd præger sig ogsaa stærkt i Befolkningens Fordeling mellem Aldersklasser. Der findes yderst faa gamle Folk i Grønland: kun 29 Mennesker var i 1880 over 70 Aar, kun 2 over 80 og intet over 90. Af 1000 Individer var kun 21 (af Mandkjøn 14, af Kvindekjøn 27) over 60 Aar; i det egenlige Danmark derimod 96, paa Færøerne 100 og paa Island 71. Omvendt er Befolkningen under 20 Aar forholdsvis meget talrig. I det egenlige Danmark, paa Færøerne og paa Island var i 1880 af 1000 Mennesker henholdsvis 428, 431 og 428 under 20 Aar, — i Grønland derimod 499 (536 Md., 467 Kv.). Mellem 20 og 40 Aar var af 1000 337 (331 Md. og 342 Kv.) og mellem 40 og 60 Aar 142 (119 Md. og 162 Kv.); over 60 Aar som sagt kun 21.

Af den indfødte grønlandske mandlige Befolkning paa over 20 Aar var af 1000 henholdsvis 276, 653 og 71 Ugifte, Gifte og Enkemænd. Blandt Kvindekjønnets var af 1000 henholdsvis 253, 505 og 242 Ugifte, Gifte og Enker. Saavel Moderlandet og Færøerne som fornemlig Island talte forholdsvis langt flere Ugifte end

Grønland, hvor kun omtrent en Fjerdedel af Befolkningen over 20 Aar levede i ugift Stand, men hvor vistnok ogsaa Fordringerne til en Families Underhold ere de mindst mulige. Hver fjerde voxen Grønlænderinde er Enke, — ved den store Dødelighed blandt de voxne Mænd forklares naturligvis dette høje Forholdstal.

Fordelingen efter Næringsveje omfatter 5 Hovedgrupper: den kongelige Mission, de mæhriske Brøders Mission, Handelens Betjente, Kryolithbrudet Ivigtut og de Indfødte med nationalt Erhverv, hvorunder henholdsvis opføres følgende Tal af Individier: 444, 71, 1103, 111 og 8269. (De to, der mangler i Tallet 10,000, vare tvende Polarrejsende). Evropæerne beskjæftigedes navnlig under Handelen (132 Evropæere af de 1103 Handelens Betjente) og ved Kryolithbrudet Ivigtut (hvor der ligeoverfor kun 5 Indfødte var 106 Evropæere). Nationalt Erhverv havde de Indfødte som Fangere, Fiskere og Garnbrugere, nogle faa desuden som Jægere.

Paa de dansk-vestindiske Øer afholdtes Folketællingen d. 9. Oktober 1880. Der taltes denne Dag:

	Indv.	□ Mil
paa St. Croix	18,430	3 $\frac{1}{2}$
— St. Thomas	14,389	1 $\frac{1}{8}$
— St. Jan.....	944	1
Tils...	33,763	5 $\frac{5}{8}$

Deraf levede 20,273 i Byerne, nemlig:

i Kristianssted (St. Croix)	4,939
- Frederikssted (do.)	3,480
- Charlotte Amalie (St. Thomas)	11,764
- Cruxbay (St. Jan)	90
Tils...	20,273

I Landdistrikterne levede altsaa 13,490.

Medens Folketallet, som anført, i 1880 var 33,763, var det i 1870 37,821, i 1860 38,231 og i 1840 40,955. Folketallet er altsaa aftaget, Tælling for Tælling. Paa St. Thomas er det vel tiltaget en Ubetydelighed, men paa St. Jan er det aftaget med c. 10 pCt. og paa St. Croix endog med næsten 20 pCt. siden 1870. Denne Aftagen skyldes dels den forholdsvis store Dødelighed — Børneplejen er elendig, Jordemodervæsenet og Lægetilsynet utilstrækkeligt — dels Udvandring, der er bleven foranlediget ved de daarlige Aar i 1870—80 og ved Arbejderbefolkningens slette Udsigter.

Kvindekjønnets Overtal er paa de dansk-vestindiske Øer ganske usædvanligt stort; mod 1000 Mænd stod i 1880 1268 Kvinder. Om dette ejendommelige Forhold er begrundet i særligt talrige Pigefødsler eller i en særlig stor Dødelighed blandt Mændene eller i Ind- og Udvandring oplyser det foreliggende Materiale ikke. Men dette Overtal ses kun i Byerne: i Byerne fandtes for 1000 Mænd 1570 Kvinder; i Landdistrikterne, derimod, var Kvindekjønnet i Minoritet: mod 1000 Mænd 927 Kvinder. Forholdsvis flest Kvinder fandtes der i Byen Charlotte Amalie paa St. Thomas: mod 1000 Mænd 1628 Kvinder. Aldeles paafaldende var Kvindernes Overtal i de højere Aldersklasser; i Aldersklas-

serne 60—65 Aar, 65—70, 70—75, 75—80 og over 80 Aar taltes for 1000 henholdsvis 1891, 1945, 2960, 3566 og 3698 Kvinder.

For hvert 1000 af Befolkningen befandt i 1880 365 sig i Alderen under 20 Aar; 372 var mellem 20 og 40, 188 mellem 40 og 60 og 75 over 60 Aar.

Blandt 1000 Mennesker over 20 Aar af Mænd: 611 Ugifte, 335 Gifte, 54 Enkemænd og Fraskilte (i Kongeriget derimod resp. 303, 628 og 69), og af Kvinder 604 Ugifte, 260 Gifte, 136 Enker og Fraskilte (i Kongeriget henholdsvis 277, 581 og 142). Altsaa er Ægteskabet noget forholdsvis Sjældent paa de vestindiske Øer, om de ægteskabelige Forbindelser siden Slaveriets Ophævelse i 1848 end ere tagne betydeligt til: i 1846 var af 1000 Mennesker over 20 Aar de 817 Ugifte. Konkubinatsvæsenet er vel aftaget adskilligt, men er dog fremdeles meget almindeligt.

Fordelingen af Befolkningen mellem Trosbekjendelser give følgende Tal i 1880:

	Individer	pCt.
Lutheranere	4,862	14,4
Mæhriske Brødre	5,881	17,4
Methodister	577	1,7
Reformerte.....	569	1,7
Engelsk-Episkopale	11,344	33,6
Romersk-Katholske.....	10,025	29,7
Mosaiter	257	0,8
Andre Religionsbekjend...	248	0,7
Tils...	33,763	100,0

Den mæhriske Brødremenighed er endel i Aftagende. Af St. Jans Befolkning hører fire Femtedele til den. Mosaiter findes hverken paa St. Croix eller St. Jan.

Henved en Femtedel (nemlig 18,7 pCt.) af Befolkningen var Udlændinge: 6300 Personer vare nemlig fødte udenfor Øerne, deraf 5284 paa andre vestindiske Øer og 458 i Kongeriget. Flest Danske fandtes paa St. Croix; men St. Thomas var den Ø, der havde de fleste Udlændinge overhovedet.
